

PROJECTE SINGULAR DE MÚSICA A L'INSTITUT ESCOLA EL TIL·LER

Bon Pastor (Barcelona) - Setembre 2018

1. INTRODUCCIÓ.....	3
2. PROJECTE SINGULAR DE MÚSICA A L'IE EL TIL·LER.....	4
3. LA INTERVENCIÓ A LA COMUNITAT DELS PETITS.....	8
4. LA INTERVENCIÓ LA COMUNITAT DELS MITJANS I GRANS.....	10
5. INTERVENCIÓ A LA ESO.....	11

1. INTRODUCCIÓ

En el marc del Pla de Barris, l'Ajuntament de Barcelona busca projectes que contribueixin a fer disminuir les desigualtats entre els diferents barris de la ciutat, que donin eines per al desenvolupament d'aquells que actualment estan en una situació més desafavorida.

La proposta que presentem és un projecte singular de música per al nou Institut Escola El Til·ler del barri del Bon Pastor de Barcelona. Definim dos grans àmbits d'actuació: la franja lectiva i l'extraescolar.

Dins de la franja lectiva, actuarem a tots els cursos, de P3 a secundària. Aportarem conceptes, metodologies i recolzament humà per a que els especialistes del centre puguin acostar la pràctica musical amb instruments a l'alumnat, fent un aprenentatge de la tècnica instrumental i garantint a tots els alumnes un contacte significatiu amb el fet musical. En aquest sentit, el treball emocional, expressiu i creatiu serà un mitjà i un objectiu clar del procés d'aprenentatge.

I en l'àmbit extraescolar, farem tallers musicals i obrirem al barri la MUSITECA, un nou equipament cultural proposat per a que els alumnes de l'escola segueixin fent música en acabar l'horari lectiu, i alhora també convertir-ho un una oportunitat per a construir i oferir nous camins d'aprenentatge musical als veïns del barri.

2. PROJECTE SINGULAR DE MÚSICA A L'IE EL TIL·LER

El Projecte de Música del Til·ler neix amb l'objectiu de fer de la música quelcom vivencial, proper i accessible per als alumnes, aprofitant la condició de llenguatge artístic de la mateixa com una eina per a l'expressió, la comunicació i la creativitat.

Entenem la música com una disciplina artística de la qual se'n desprèn d'una banda el llenguatge musical com a codi – amb el qual ens cal familiaritzar-nos i anar dominant a través de la pràctica –, i d'altra banda el potencial creatiu implícit a l'hora de tractar-se d'un llenguatge abstracte que permet infinites aproximacions.

En aquest sentit, treballem dues línies clarament complementàries a través de les sessions a l'aula: camins d'aprenentatge i dinàmiques de grup que permetin un accés directe a la construcció del **coneixement de la tècnica** i llenguatge musicals a través de la veu, el cos i els instruments; i **processos creatius** que generin oportunitats d'expressió i noves mirades d'un mateix respecte al grup i la pròpia capacitat artística i comunicativa.

a. Objectius

El Projecte de Música, pel que fa a l'acció a l'aula, pretén els següents objectius, molts dels quals els comparteix de forma directa i conscient amb el projecte educatiu del centre:

1. Acostar les mirades de cultura i educació per a construir un projecte de desenvolupament social.
2. Incorporar al Til·ler noves didàctiques musicals, donant formació i acompanyament als especialistes de música del centre amb el clar objectiu d'empoderar-los i treballar colze a colze.

3. Facilitar l'accés a la practica musical i donar noves eines d'expressió a una franja de població que, per motius culturals i econòmics, actualment no hi té accés.
4. Esdevenir un punt de referència de pràctica i aprenentatge musical al barri, donant servei sobretot als alumnes de l'escola, però també la resta de veïns del barri que ho desitgin.
5. Contribuir a visibilitat de cara al barri i la ciutat la bona tasca d'innovació pedagògica que planteja el nou Institut Escola El Til·ler.

b. Línia pedagògica

Les línies mestres de la pedagogia en la qual creiem i ens basem a l'hora de dissenyar i aplicar el projecte són:

1. Empoderar l'especialista de música

La dotació (el desenvolupament) de nous coneixements, recursos i eines per als docents especialistes del centre és un element imprescindible per donar sentit i direcció el projecte. El docent cal que sigui un agent proactiu i implicat durant els primers cursos de formació per tal de poder consolidar una base sòlida de coneixement que faci possible el desenvolupament de l'acció - de forma autònoma i segura - en els cursos següents.

2. Classes grupals i col·lectives

Defugir del sistema més conservador de l'aprenentatge de l'instrument, on la formació sempre ha estat individualitzada i l'alumne només tenia com a referent la figura del professor 'que ja ho sap tot'. Amb la classe col·lectiva es busquen noves dinàmiques d'aprenentatge que creiem essencials, des de la nostra manera d'entendre la música, per potenciar l'aprenentatge col·lectiu i grupal.

El col·lectiu permet treballar a través de la música molts elements que la individualitat ens priva: compartir responsabilitats, sentiment de pertinença a un col·lectiu, assoliment d'objectius comuns, comunicació, escolta activa, aprenentatge/emmirallament entre iguals,... El col·lectiu musical, tal i com l'entendem nosaltres, ha d'oferir un marc integrador que atengui les múltiples diversitats del grup: gènere, cultura i trets ètnics, ritmes d'aprenentatge, estadis emocionals...fent de la diferència un factor d'enriquiment pel conjunt.

3. Coneixement a partir de la pràctica

“L'aprenentatge de la música fent música” és un dels elements vertebradors del projecte. De la mateixa manera que aprenem a parlar a partir d'intentar comunicar-nos, aprenem música fent-la (explorant el so, ordenant i reordenant les diferents cè·l·lules que n'extraïem, provant de crear discursos més elaborats, dialogant amb el grup). La praxi és l'element més vivencial i directe per desenvolupar i gaudir de nous coneixements i transcendeix més enllà de les paraules i etiquetes, que sovint dificulten i confonen el procés d'aprenentatge musical, ja que la música és una experiència i una vivència personal.

4. Potenciar la figura multidisciplinària del músic/artista

Dins del marc del projecte, es pretén guiarels alumnes per a que desenvolupin una personalitat musical que els permeti accedir i abordar la música des de més d'un vessant, ja sigui interpretatiu – provant els diferents instruments que tindrà a l'abast – o compositiu/creatiu – fent ús dels coneixements adquirits en relació al llenguatge musical. En definitiva, potenciar l'autonomia i criteri musical per al creixement i enriquiment personal des de qualsevol dels vessants artístics que es van oferint i mostrant des del projecte.

5. Treball del moviment: El cos com a mitjà d'aprenentatge i objecte sonor.

El treball corporal és un element crucial per a la vivència de la música. El moviment és un tret característic i inherent en les persones, indispensable per a l'interpret i també un mitjà necessari i natural en els infants en edat de desenvolupament i

coneixement del propi cos i les seves capacitats. A partir del moviment podem exterioritzar i desenvolupar els elements bàsics de la música com el ritme i la pulsació, el fraseig, la dinàmica, l'articulació, la intenció, la presència escènica, la consciència auditiva i l'audició interna, la consciència corporal (coordinació, lateralitat, independència)..

6. Foment de la motivació intrínseca

Entenem que l'aprenentatge necessita una motivació intrínseca que sovint es genera en cada persona a partir de diferents estímuls. Potenciar aquest element de motivació d'una manera conscient i activa pot generar dinàmiques de treball excepcional amb resultats molt gratificants i satisfactoris per a tots. Cal ser conscient que aquest interès cal generar-lo partint de la personalitat de cada grup i alumne, per això entenem que aquest agent motivador cal treballar-lo des del primer dia.

7. Creativitat com a mitjà d'aprenentatge integral i objectiu motivador

Treball de la imaginació de forma transversal en totes les àries del projecte, per a fomentar la creativitat artística per al creixement personal, treball emocional i la sensibilització artística. La música, com a llenguatge abstracte, ens obre les portes a un món de múltiples possibilitats. Pot ser una font d'improvisació, pot servir per sonoritzar moviments o per 'explicar' altres productes artístics (arts plàstiques, cinema, literatura...).

Les dinàmiques i processos creatius generats i viscuts ens ajuden per les següents raons:

- Tots els membres d'un mateix grup parteixen de zero, les etiquetes prèvies desapareixen, i és que qualsevol proposta és tan vàlida i única com una altra.
- Obrim les portes al coneixement d'un mateix, i a la introspecció.
- generem noves possibilitats de comunicació en situacions conflictives en què la comunicació verbal no acaba de fluir.

- La improvisació o creació són una eina de desinhibició i expressió personal 'aquí i ara'.
- Treballem la sincronia, l'escolta, i l'atenció sostinguda (concentració) ja que es tracta d'una acció que transcorre en el temps, que no és estàtica, i passa només en el moment concret en què està passant. No tornarà a repetir-se.
- La creativitat és també una forma de posar en pràctica el pensament lateral, un hàbit que després es pot transferir en l'actitud i l'acció del dia a dia en la vida personal. Es tracta de poder donar diferents respostes a una mateixa situació.

8. Coneixement artístic i foment de la visió crítica

A partir de les pràctiques i de l'aprenentatge i interpretació de diferents repertoris (diferents estils, gèneres, autors...) aconseguim eixamplar el coneixement i la cultura musical dels alumnes per tal que vagin desenvolupant un criteri musical propi, actiu i crític, que sobrepassi les fronteres del "Mainstream" i la Radio-formula.

3. LA INTERVENCIÓ A LA COMUNITAT DELS PETITS

La primera fase del projecte que serà la intervenció als cursos de P3, P4 i P5, consistirà en l'etapa de sensibilització. Durant aquests primers cursos s'acostarà la música als infants a partir del joc de manera que es comenci a experimentar amb l'audició i el moviment per anar desenvolupant una bona predisposició a l'experiència artística i musical, tant des del punt de vista del receptor com de l'intèrpret.

Aquest procés d'aprenentatge perseguirà el fet de crear la curiositat i motivació per sentir-se còmode en el fet musical i artístic, per sentir-se lliure i capaç en l'expressió i per començar a establir hàbits importants per a l'aprenentatge: treball de la veu cantada, escolta activa, exteriorització d'un pols regular, introducció a les qualitats del so (altura, durada, volum, direccionalitat..).

Processos d'aprenentatge bàsics respecte als diferents àmbits a treballar:

- **Audició**
 - Fer audicions i reaccionar (o no) en moments concrets posant en pràctica el reconeixement d'elements musicals específics, per exemple, jugant a escoltar i reconèixer la durada, el timbre, l'atura o el volum del so.

- **Ritme**
 - Imitar ritmes i inventar-ne de nous.
 - Jugar a pregunta/resposta rítmica.

- **Veü i cos**
 - Cantar cançons acompanyant-se de gestos per emfatitzar la interpretació i dinamisme, o d'elements rítmics senzills.
 - Jocs d'expressió corporal: imitant el moviment d'un animal, per exemple, o adequant el moviment a un estímul sonor extern.
 - Utilitzar el cos com a element sonor a través de la veu o fent percussió corporal.

- **Instruments**
 - Explorar instruments de forma lliure o paral·lelament a un estímul sonor extern (música que sona, cançó cantada, etc).

La diferència entre el tipus d'intervenció feta a cadascun dels cursos dependrà molt de la resposta del grup. És previsible que a P3 el treball més interessant sigui el de les cançons i l'exploració lliure ja sigui corporal o instrumental. La resta d'activitats segurament seran molt concretes i dirigides, per necessitat.

A mesura que vagin avançant en els cursos, l'hàbit començarà a mostrar-se de tal manera que les activitats puguin ser més complexes, més llargues, o més conduïdes pel propi interès dels alumnes.

És important tenir present els àmbits que busquem treballar, però el més important és generar precisament els hàbits i l'interès. El joc, doncs, en serà sempre l'essència.

4. LA INTERVENCIÓ LA COMUNITAT DELS MITJANS I GRANS

A Primària volem abordar el primer contacte instrumental d'una forma completa, fent èmfasi en el treball pràctic de la tècnica de l'instrument (motricitat fina) i de contingut musical de cara a aconseguir que els alumnes construeixin el coneixement i les eines necessàries per al seu desenvolupament musical. Tot, sempre, des de la pràctica i relació amb el grup.

En aquest procés d'aprenentatge amb l'instrument, la veu i el cos sempre hi tenen un paper essencial, ja que els entenem com les eines (instruments) més directes i naturals del músic a l'hora d'entendre i desenvolupar el propi coneixement musical de la manera més significativa possible.

Partint de la música, i entenent-la com una art expressiva i viva, les dinàmiques creatives i expressives seran mitjà i/o objectiu al llarg de tot el procés educatiu. Com a mitjà, ens serviran per explorar les eines i idees musicals a aprendre, per jugar-hi i reconèixer-les, entenent aquest com un procés natural a l'hora de construir coneixement. Com a objectiu, la creativitat ens servirà com a procés empoderador dels alumnes, per fer un treball emocional individual i grupal (autoestima, respecte per les idees de l'altre, entendre la peculiaritat com un enriquiment pel grup, i fins i tot la concreció d'un 'producte' artístic original i acabat).

Així doncs, durant la segona etapa del projecte, en el si de la intervenció a primària, la pràctica combinada esmentada anteriorment perseguirà el desenvolupament de les competències musicals següents: l'harmonia (a través de l'Ukelele), la melodia (amb el cant) i el ritme (amb els instruments de percussió). D'aquesta manera, aconseguim guiar els alumnes, de forma pràctica i vivencial,

en l'aprenentatge de les eines bàsiques que els permetran desenvolupar-se musicalment i anar creant un criteri personal envers la música.

Estructura general de la intervenció als cursos de primària

CURS	ACTIVITAT MUSICAL	HORES SETMANALS
1 r	Música i Moviment	2h
2 n	Musica i moviment / Introducció Instrumental 1	2h
3 r	Introducció Instrumental 1	2h
4 t	Tècnica de l'instrument	2h
5 è	Conjunt Instrumental	2h
6 è	Conjunt Instrumental / Introducció Instrumental 2	2h

*introducció instrumental 1: veu, ukelele i kit de percussió

*introducció instrumental 2: bateria, baix elèctric, guitarra elèctrica, teclat i veu.

5. INTERVENCIÓ A LA ESO

A la comunitat de petits, els alumnes es familiaritzen amb els conceptes musicals, a la comunitat dels mitjans es treballen de manera pràctica els coneixements musicals bàsics, ritme, melodia, cant, alhora que comencen a remenar instruments musicals. A la comunitat dels grans es treballa intensament la tècnica instrumental, la coordinació i psicomotricitat fina necessària per a tocar instruments. I en arribar a secundària, el procés arriba al seu objectiu: aprendrem

a tocar els instruments que formen part del nostre dia a dia cultural i musical, instruments “de veritat”, i muntarem el nostre grup de música

Aquest projecte pretén que tots els alumnes aprenguin a tocar la guitarra, el piano, el baix elèctric o la bateria, que cantin i que tinguin l'oportunitat de tocar en un grup de música, durant la etapa d'escolarització obligatòria de secundària, durant la ESO.

Es basarà en l'autoaprenentatge, guiat i supervisat per professors. Ho farem amb la tecnologia com a eina la tecnologia com a eina bàsica i imprescindible. Els alumnes faran un treball individual tutoritzat pels professors, i un cop assolits els aprenentatges mínims del seu instrument tocaran en grup amb els seus companys i companyes. Es treballarà també aprenentatge entre iguals.

És sabut que a l'ensenyament obligatori, tant a primària com a secundària, les ràtios elevades i els escassos recursos fan que l'aprenentatge musical proposat sigui eminentment teòric. De la mà de la tecnologia proposem eines i procediments que permeten aprendre a tocar instruments musicals a l'institut en horari lectiu, amb ràtios altes i diversitat instrumental, i fer així que l'institut s'ompli de grups i de músics.

A darrera i com a valors a imprescindibles a treballar cada dia, hi ha la cultura de l'esforç, el treball en equip, la recerca d'objectius compartits, la creació d'un grup, un projecte cooperatiu. Volem que la música sigui un nou llenguatge per a ells, una eina, un camí.

Busquem doncs fonamentalment,

- Oferir a TOTS els alumnes que facin la ESO a l'institut escola El Til·ler la possibilitat d'aprendre a tocar instruments musicals i puguin fer-ho en grups de música. És el que entenem per pràctica musical universal.
- Fomentar l'aparició de grups musicals entre els alumnes de l'institut.
- Contribuir a prestigiar l'INS.

És molt important per aquesta etapa també la implicació de l'especialista de música del centre, de la direcció del centre, i a més la disponibilitat d'espais, ja que per funcionar de manera òptima es necessiten 4 espais on poder treballar de manera simultània.

Els programes de suport que es faran servir majoritàriament per a l'aprenentatge de la tècnica de l'instrument són: *Drum Tutor* per a les bateries, el *Synthesia* per al piano, i el *Rocksmith* per a les guitarres i els baixos.

